

MÚLTUNK KINCSEI, JELENÜNK ÉRTÉKEI

DÁNYI ÉRTÉKTÁR FÜZETEK 3. / 2021. MÁJUS

Az 1930-as években alapította Nagy László kántortanító. Zenéltek lagzikban, 3 napos farsangi bálokon, kikísérték a besnyői zarándokokat a falu széléig. Kozár Gyula néprajzi kéziratában említi őket név szerint, némely hangszer nevét a tagok elmondása alapján jegyezte föl, pl. a szárnykürtöt „figliher”-nek, a helikont „helligen”-nek, vagy a klarinétot „furulyá”-nak, a tenorkürtöt egyszerűen bassz-prímás-nak.

Ezen a fotón a zenekar egy része látható. A tagok neveihez próbáltuk a dányi ragadvány neveket is kikutatni.

Roznik (Csaló) Mihály szárnykürt, Molnár (Nemes) Sándor szárnykürt - a fotón tenorkürttel, Kovács (Peci) Péter helikon, Szekeres (Vicom) Pál klarinét, Soós András kisdobos (a fotón már Erdélyi Károly látható), Soós János klarinét, Makádi János kontrás (valószínű tubás), id. Nyári Sándor nagydob, ifj. Nyári Sándor tenorkürt, Soós Lajos kontrás, Soós János klarinét, Szekeres Ferenc (nincs hangszer megjelölve).

Kozár szerint utoljára az 50-es évek végén, Roznik Mihály temetésén játszottak, de volt aki emlékezett rá, hogy a 60-as évek elején egy-egy lagzira még összeálltak.

Kiadja Dány Község Önkormányzatának Értéktár Bizottsága

Felelős kiadó: Gódor Lajosné polgármester

Dány, 2021

A kiadványt támogatta a Hung2020 pályázat keretében:

AGRÁRMINISZTERIUM

A címlap fotón Kis-Tóth Ágnes és Tóth Kristóf, az Ördögös Táncegyüttes tagjai láthatók a Dányi Jarábik János Néprajzi Ház udvarán

DÁNY TERMÉSZETI KÖRNYEZETE, ÁLLAT- ÉS NÖVÉNYVILÁGA

A Dányi ér lápos, nádas területe tél végén.
A nád és a gyékény erősen meghatározza az itt élő növénytársulásokat.
Őzek is szívesen rejtőznek itt nappal.

fotó: Szekeres István

Természetesen lehetetlenre vállalkoznánk, ha falunk környezetének teljes növény- és állatvilágát be szeretnénk mutatni e kis írásban, csak a Tápiómentén 800-900 különböző fajú növény él, amelyből 30-40 védett faj. Célunk inkább, hogy felhívjuk a figyelmet környezetünk gyönyörű természeti értékeire, pl. ritkán látható – akár - védett állatokra, növényekre. Reméljük sokan kedvet kapnak egy-egy kiránduláshoz cikkünk kapcsán és a természetet felelőtlenül szennyezők is talán elgondolkodnak tettük súlyos következményeiről.

Falunk a Gödöllői Dombság szélén helyezkedik el a Galga- és Tápiómente között. Nyugat felől a Gödöllői Tájvédelmi Körzet, délről a Tápió-Hajta Vidék Tájvédelmi Körzet a legközelebbi természetvédelmi terület. Natura2000 besorolás alá eső természetvédelmi terület a Dánsári kanyartól Kókaig terjedő lapos vagyis a „Hajtamente különleges természetmegőrzési terület” (Natura2000 kódja: HUDI20025). Gazdag vizes élőhely a Dányi-ér - nekünk: „Kispatak” - völgye, ezért mindkét néven fogjuk említeni, a Nagyvölgyi-ér amelyből a halastó keletkezett duzzasztással (mezőgazdasági céllal) és természetesen a Felső-Tápió környezete.

Kicsit részletesebben a Dányi érrel foglalkozunk, mert egyrészt közvetlenül a lakókörnyezetből elérhető, másrészt az itt élő fajok jellemzőek a többi helyre is és hát ki ne ismerné és

A Fő utcai forrás után a meder folyamatosan bővül, a Szent Imre térnél már jelentősen nő a vízhozam.

fotó: Szekeres István

szeretné ezt a kedves kis erecskét. A Kispatak Dányt a Rét utcánál elhagyva Kóka után a Kókai-érbe torkollik, ez a Hajta-patakba, ami pedig Tápiószelénél a Tápióba ömlik. E közben a Hajta végig halad a Tápió-mente tájegységén.

Gazdag növényvilág a Kispaták medrében
a Rét utca utáni nádasban
fotó: Szekeres István

Vízisikló éppen egy békát zsákmányol
fotó: Gódor Miklós

Nem is sejténé az ember, hogy a Kispaták vize és közvetlen környezete mennyi növény- és állatfaj otthona. A meder és partszegélye igen változatos lehetőséget nyújt egy sokszínű vízi világ kialakulásának. Ha belemerítenénk hálónkat a meder szegélyébe, nagyon elcsodálkoznánk, mi akadt bele. Pl. az apró békalencse, békanyálmoszatok, békaszőlők, a füzéres süllőhínár együtt alkotnak hínár társulást. Ha másik helyen merítenénk meg hálónkat, akkor „húsevő” - pontosabban „rovaremesztő” - növényfajokat találnánk, amik apró rákokat, mikroszkópikus vízi állatokat fogyasztanak. Ilyen pl. a közönséges rence. Megtalálható a tócsagaz (más néven: borzhínár) melyek a vízidarával vagy a békalencse fajokkal alkotnak lebegő hínár társulásokat.

A falun belül a vízelvezetés - mint fontos vízvédelmi tevékenység - miatt a medret rendszeresen tisztítani kell, így viszont erőszakosan szaporodnak bizonyos vízi növények, ezzel elzárják az oxigént a mederben élő organizmusok elől.

A Szent Imre téri park után meg is találhatjuk a felsorolt vízi növényeket. Borzhínár, vízboglárlák, békalencsék, rence tenyésznek itt. A víz

felszínén lebegő vagy a meder alján gyökerező hínártársulások élelemforrások, búvóhelyek az itt élő állatok számára. A Rét utca után kezdődő terület természetes élőhelye a közönséges nád, sásféléknek, gyékényeknek (virágzata a jól ismert buzogány) amelynek gyöktörzsét valaha keményítő tartalma miatt megfőzve fogyasztották, pörkölve kávépótlóként használták fel.

A meder alján rengeteg állat lapul. Java részük gerinctelen. Legkisebbek a szabad szemmel nem látható egysejtűek, a papucsállatkák, ostorosok, amőbák. Találhatunk itt 3-5, mm-es laposférgek törzsébe tartozó örvényférgeket vagy a rákokhoz tartozó, néhány mm-es vízbolhákat, melyek algát esznek, valamint lassú mozgású vízi ászkarákokat. Az ászkarákok, vízcicsigák un. „indikátor” fajok, jelenlétük a víz tisztaságát jelzi. Ha szép számmal tenyésznek, az annak a jele, hogy a víz nem szennyezett, kedvező minőségű a gazdag élővilág számára. A meder aljába fúródva iszapcsiga fajokkal találkozunk. A hínárnövények gyökérzetére és leveleire tapadva pedig számtalan rovar lárvá várja, hogy fejlődésének következő szakaszába léphessen. A meder alján élő állatok teste lapos, hogy ellenálljon a víz sodrásának és ka-

paszkodó szervekkel is rendelkezhetnek. Ezek többnyire algákkal, elpusztult állati és növényi maradványokkal táplálkoznak.

A hínárnövények sűrűjében gazdag ízeltlábú világot figyelhetünk meg. A pókszabásúakhoz tartozó vízi atkák, vízi bolhák, vízi poloskák, vízi fátyolkák, szitakötők, szúnyogok, legyek, lepkék találták meg itt élőhelyüket. Láthatunk még a gyűrűsférges törzsébe tartozó piócákat (más néven: nadály) is. Hazánkban több fajuk él, melyek között védetteket is találhatunk. Ilyen a közismert orvosi pióca és a magyar nadály. Egyetlen egyedük természetvédelmi értéke 25.000 Ft, kifogásuk, gyűjtésük ezért szigorúan tilos!

Az ízeltlábúak nagy száma vonzza a kételtűeket, köztük a zöld- és barna varangyokat, kecskebé-

kákat, vöröshasú unkákat, ásóbékákat. Tavasz végén, nyár elején este fantasztikus békakoncertnek lehetünk fültanúi, ami hasonlóképpen a Dánsár felől is messze hangzik, hisz ott is hasonló populációval találkozhatunk. Velük táplálkoznak az itt élő vízisiklók és falunk gólyái is.

A Kispatalka az utóbbi időben visszatért a réti csík hal, amit sajnos már fölfedeztek és rabolják (a vízi siklókat pedig gyerekek pusztítják azt gondolván, hogy mérges kígyó). Nos, a természetvédelmi örök mindkét állat kifogása, elpusztítása esetén büntető eljárást indítanak (a vízi sikló eszmei értéke 25.000.- Ft). A réti csík éjjel aktív, nappal az iszapban bújik el. Nagyon különleges, szívós hal, képes a száraz időszakokat is túlélni, a telet az iszapba fúródva vészeli át.

Sárszalónka, a mocsarak lakója
fotó: Gódor Miklós

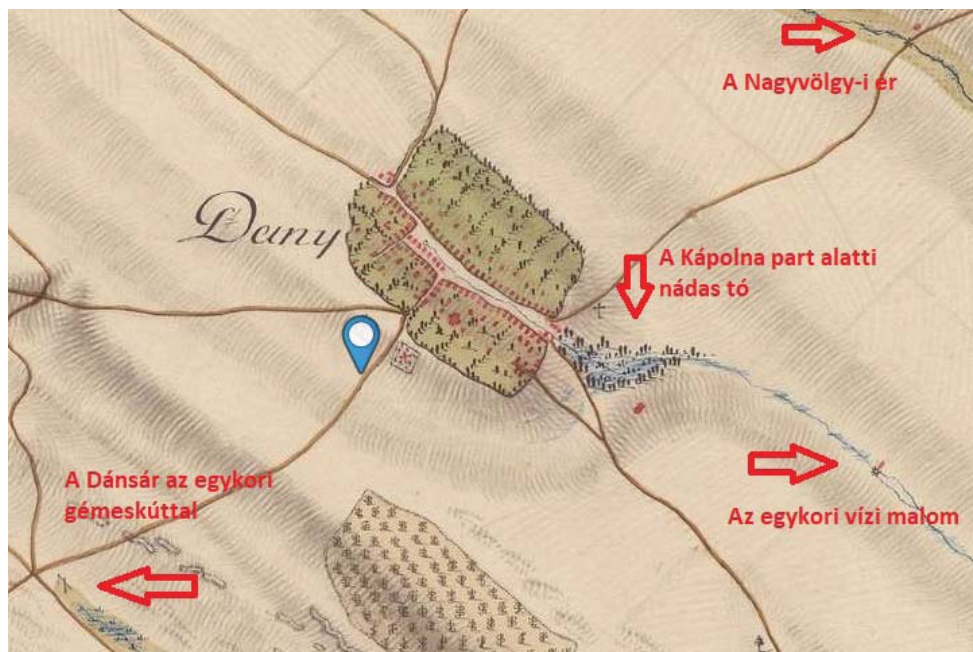
Rétek lakója, a Tövisszúró gébics
fotó: Gódor Miklós

Réti csík - forrás: <http://horgaszcsmszov.hu>
fotó: Lada Gáspár

Vörös vércse a faluszélek lakója egy gyíkkal
fotó: Gódor Miklós

Az első katonai felmérés (1782 - 1785) részlete Dányról. forrás: Mapire.eu

Gólyahír
fotó: Szekeres István

A helyet a madarak is kedvelik. Így megjelenik itt a búbic, sárszalonna, gólyatöcs, többféle ragadozó madár, fehér gólya és még számtalan madárfaj. Örömdetes, hogy fészkel erre felé a barna réti héja, az egerészölyv és a vörös vércse is. Különlegesség, hogy egy fokozottan védett fekete gólya pár is otthonra lett egyik vizes élőhelyünk közelében.

A madarak közül a Kispatak völgyében is a búbic jelzi elsőként a tavasz közeledtét. Fészkelő fajok is jelen vannak, mint a dolmányos varjú, szarka -, nyilván ez is bizonyítja a madárvilág gazdagságát. A gerinces állatok közül jellemző a mezei nyúl, róka, őz, és bizony itt is megjelentek az aranyakálok amik a falu szélére is bemerészkednek.

Ez az állat szinte megállíthatatlanul terjeszkedik észak felé. Kezdetekben védetség alá helyezték, ennek kapcsán hasonló jelenséget figyelhetünk meg mint sok fajnál, pl. a vize-

inkben a kormoránnal. A ragadozó aransakál (népies nevén: toportyán, amikkel Arany Toldija is viaskodott a nádasban) még a nagyvadakat-, így az őzeket is elejti, mivel falkában vadásznak de mindent megesznek ami útjukba kerül, legyen az elhullott vagy élő elejthető állat.

Több gyógynövény is fellelhető a Kispatak mentén. Tömegesen terem a pongyola pity-pang, vagy közismertebb nevén gyermek-láncfű (népiesen: libatop) Epére, májra kedvező hatású a főzete, valamint a zsurló (szinte felsorolhatatlan gyógyító hatásuk van, így használják emésztőszervi- és vesebajok ellen, vérzés csillapítására stb.). Tavasszal virít a gólyahír, amely idén is jelezte a dányi gólyapár hazatérését.

A vizes élőhelyek faállománya némileg különbözik egymástól. A Dánsárban jellemző a fehér- és szürke nyár, törékeny fűz, kökény, galagonya. A Tápiónál egyedülként él a mézgás éger, e mellett található szürke nyár, törékeny fűz. A Kispatak mentén a réti-lápi növények: pl. nád, gyékény, néhány nyár, fűz a jellemző.

A természet adta feltételek mindig meghatározzák az oda betelepült fajokat, növényeket de az emberi tevékenység sem kevésbé. Így erdeinkről elmondható, hogy telepített fajok jellemzők, főleg akác, kevesebb tölgy, fenyő, nyár. Jellemző, hogy az egykor igen elterjedt gyöngyvirágos tölgyesek utolsó nagyobb - négy hektáros (!) - foltját Tápióság határában találjuk. Ezen kívül erdei rétek, vizes élőhelyek, dagonyázók is találhatóak, sajnos közel sem annyi mint régebben. Az 50-es években még megvolt pl. a Sipos tó, Koca tó, ezekből mára pár méter kiterjedésű tavacska (inkább pocso-lya) maradt. A Dánsárban, a Paskom laponon forrásokból ercske csörgedezett. A régi katonai felmérések térképein kiválóan láthatók az egykori vizes élőhelyek.

Erdeink aljnövényzete az ott élő fafajra és talajminőségre jellemző társnövényzet. Akác erdőben fekete bodza, galagonya, széleken

Falunk természetfotósának, Gódor Miklósnak blogján több száz gyönyörű kép található környezetünk állat-, főleg madárvilágáról. weboldal: <http://gmiklos.blogspot.com/>

kövénybokrok, szedres. A gazdagabb gyepszinten gyógynövények is megélnek, mint a csalán, vérehullató fecskéfű. Erdeink nagy- és apró vadállománya igazából nem különbözik a magyarországi erdőtől. Nagyragadozók errefelé nem honosak (pl. medve, farkas), - bár amint említettük, utóbbi években megjelent az aransakál. A madárvilágot színesítik még a vonuló fajok. Nagyvadaink közül előfordul a szarvas, őz, vaddisznó (sajnos az afrikai sertéspestis miatt most nagyfokú gyérítést rendeltek el). Rossz hír viszont, hogy a klímaváltozás miatt megjelentek a vadállományban olyan betegségek, amelyek errefelé nem voltak jellemzők. Ilyen, de nem egyedüli betegség pl. az agancstő rothadás. A klímaváltozás, felmelegedés hatását a rovarvilágban magunk is tapasztalhatjuk házaink környékén, például az agresszívan terjedő invazív harlekin katica esetében, amely kiszorítja élőhelyéről az őshonos hét pettyes katicát. A harlekin katicát biológiai védekezés

Őzcsalád
fotó: Gódor Miklós

miatt telepítették be, nem számolva a későbbi káros hatásokkal (ugyanígy jártak vadvizeinkben az invazív halakkal is, pl. a busával, amúrral).

Ritka ugyan, de utóbbi években 3 fajtatista vadmacska is befogásra került (majd természetesen visszaengedték a természetbe), amelyek szőrmintáit a gödöllői egyetem vizsgálta be. Borz is él erdeinkben, amely nem tévesztendő össze a „bűzös borzzal”. Az itt élő európai borz mindenevő. A 60-as, 70-es években rengeteg fogoly élt erdeinkben, szűkös, téli napokon a falu széléig bejöttek eleséget keresve.

Sajnos mára teljesen eltűnt ez a madár és Dány környékéről ugyanígy szinte teljesen eltűnt az ürge is. Valószínűleg ehhez nagyban hozzájárult az intenzív mezőgazdasági művelés valamint némely ragadozó túlzott elszaporodása vagy megtelepedése amelyek kordában tartása plusz feladatot ró a vadgazdálkodóra, ezt

viszont néhány faj esetében a túlzott védelem lehetetlenné teszi.

Erdeinkben szigorúan szabályozott vadászat folyik. A helyi hivatásos vadász minden évben állománybecslési jelentést kell készítsen amely alapján meghatározzák a várható szaporulatot és ezek alapján adja ki a hatóság a kilőhető egyedek számát.

Akácosainkban néhány ehető gomba is előfordul, pl. erdei őzláb, erdei csiperke, bizonyos tölcsérgombák, lila pereszke, pöfeteg félék. Fenyveseinkben fenyőtínóru, fenyőpereszke. A könnyen bomló akác avarban jól tenyészik a földi giliszta. Sajnos a Gödöllői dombvidéken az akác kiszorította az ősi mezei juharos-tölgyes, hársas-tölgyes erdőtársulást.

Gyönyörű időszak viszont a virágzása amit a dányiak is kedvelnek, gyerekkorunkban sokat ettünk a virágjából, a vándor méhészek is sok helyen letelepednek.

Dány védett természeti értéke

AZ ÁRVALÁNYHAJ

Ennek a 30–40 cm magas, gypes évelő növénynek több faja is él hazánkban. A száraz és meleg éghajlatot kedveli, talajigénye különleges, csak a nitrogénban szegény, meszes homokos, háborítatlan száraz sztyepp réteken él meg, lankás domboldalakon, ritkás erdőszéleken. Májusi-júniusi virágzásakor ha lágy szellő lengedez, kecses hajlongásával, hullámszával megragadó látványt nyújt. Nagyobb csoportokban tenyészik, az év nagy részében szinte észrevétlenül éli a pázsitfűfélék életét. Valamennyi változata 1982 óta védett, eszmei értéke 5000.- forint. Leszakítani szigorúan tilos! Főleg a Dánsári lapos nyugati völgyében élnek több helyütt árvalányhaj telepek, pl. a Kerek erdőben.

Errefelé van egy pár védett, ősszel virágzó homoki kikerics élőhely is.

A régi erdők képére egy-egy un. „hagyásfa” emlékeztet, ami a fakitermelésekkor meghagyott öreg példányokat jelenti.

Érdekesség még, hogy néhol található vadkörtefa, „nagyhát” Mari néni egykori házánál pedig még meg van az öreg eperfa is.

Szerk.: Sz.I.

Köszönet a cikk egyes részleteinek megírásáért Szabó Mária tanárnőnek, a szakmai segítségért Bíró Farkas Róbert hivatásos vadásznak, Bajor Zoltánnak (Magyar Madártani Egyesület)

Árványhaj telep a MOL vezeték mentén
fotók: Szekeres István

AZ ÖRDÖNGÖS NÉPTÁNCCSOPORT

Dányon valaha megvoltak a paraszti kultúra hagyományos táncai. Erre utal az a filmfelvétel, amelyet 1976-ban Martin György és adatgyűjtő társai rögzítettek Dányon. Ezen Szalontai János és felesége mutattak be egy guggolós táncot. Ekkor több dányi népdalt is fölvettek. Martin György akkor megjegyezte: „lenne itt mit gyűjteni”.

A hagyományos népi táncokat felidéző koreografált néptáncnak már voltak előzményei falunkban. Az 1960-as években Dóczi András vezetésével több éven át működött a művelődési ház égisze alatt egy csoport amely hamar ismertté vált falunkon kívül is.

Későbbiekben is indultak néptánc oktatások. Oktatott csoportot a 90-es évek elején Szívós István és neje Terék Mária. Ekkor már a néptánc művészetben a korábbi operett világra emlékeztető „magyaros” pártás, zsinórmentés megjelenést felváltotta az autentikus, eredeti tájegységenkénti viselet, a zene is visszatért az eredeti gyűjtések dallamkincséhez, zenekari hangzás világához, ami nem kis részben a 70-es években kibontakozó táncház mozgalom következménye volt.

Hogyan is indult az Ördöngös Néptáncgyűttes? Tóthné Török Edit tanárnő 2005-től iskolai szakkör keretében foglalkozott a nebulókkal.

Az iskola igazgatójának megkeresésére vették át az oktatást Tóth Györgyné Uicz Zsuzsanna és Rácz Sándor 2006-ban, akik a Kókai Néptáncscsoport tagjai voltak. Rácz Sándor 35 évet töltött el a kókai csoportban, 25 éve jár Erdélybe népzenei- és néptánc táborokba.

Az ott szerzett tapasztalatokat táncházak és programok szervezésében hasznosítja és itt-hon nem csak gyerekeknek hanem szülőknek is tart foglalkozásokat. A csapat nevet is választott, így lettek Ördöngös Néptáncgyűttes.

A sok munka hamar meghozta a gyümölcsét. 2011-ben nagy sikerű és látványos 5 éves jubileumi műsort adtak és már 7 tájegységből mutattak be táncokat. A műsort ifj. Csoóri Sándor zenekara kísérte. Fontos megjegyeznünk, hogy a táncscsoport viseleteinek nagy részét (elsősorban a kezdetekkor) Tóth Györgyné Uicz Zsuzsanna készítette, melyeket mai napig használ az együttes fellépései alkalmával.

Az egykori 60-as évekbeli néptánc csoport. Bal szélén Dóczi András. A zenei kíséretet a helyi zeneoktatásban tanuló harmonikások adták, akik közül állandó kísérő Szekeres József (bal oldalt) volt.

Az együttes vezetői időrendben:

2005-2012-ig Tóthné Török Edit, Tóth György-
né Uicz Zsuzsanna, Rácz Sándor

2013-2015-ig Ráczné Tóth Rita és Rácz Sándor

2016-2019-ig Ráczné Tóth Rita és Rácz Sándor,
Tálas Ágnes és Kiss Zsolt

2020- től: Hajduné Bilász Ildikó és Hajdu Zsolt

Érdemes ide idézni a csapat megfogalmazott célját: „Ennek a világon egyedülállóan gazdag és páratlan kultúrkincsnek – a magyar néptáncnak és ezzel együtt a népzeneinknek, a népdala-

inknak, a népi játékainknak és hagyományunknak - a fennmaradása és fenntartása érdekében tett önzetles, elkötelezett szolgálata.” Ezek után természetes volt, hogy a táncscsoport minden olyan helyi rendezvényen fellépett melyekre a szervezőktől felkérést kaptak. Falunap, iskolai rendezvények, műsorok (évszárók, nemzeti ünnepek, Magyar Kultúra Napja, stb). A csoport egyre inkább beépült Dány kulturális életébe és évről-évre magasabb művészi szintre emelte tudását. Rendszeresen részt vettek a körzeti Ki-Mit-Tud-okon, találkozókön, sőt már nyári táborokon is.

Az 5 éves jubileum. Ekkorra már a kezdeti 15-20 fős kis csapat két korosztályra bontva a duplájára nőtt.

Folyik a kemény munka a táborban, 2012-ben.
Oktató: Szívós István

Ki-Mit-Tud, Nagykáta - 2009

A 2015-ös év igen mozgalmas volt. Részt vettek a nagykátai Tápiómente Táncegyüttes által szervezett I. Tápiómenti Néptáncfalalkozón, a nagykátai KI-MIT-TUD-on bemutatott szín-

A csoportot 2019 óta Hajdu Zsolt
(a képen ugrás közben) és Hajduné Bilász Ildikó
(a háttérben) vezetik

vonalas műsor eredményeként pedig meghívták a nagykátai Nagykátára - május 1-ére, a szabadtéri majálisra. Ott voltak a VII. Gödi Regionális Néptáncfalalkozón és Népzenei fesztiválon. Július 26-30-a között rendezték meg az 5 napos VI. (!) nyári Ördögös néptánc táborukat az előző évekhez hasonlóan, együtt immáron 5 település (Dány, Kóka, Nagykáta, Tápiószentmárton, Szentlőrinc-káta) néptáncos gyermekeinek részvételével. A Dányi Falunapon nagyszámú lelkes hazai közönség előtt léptek fel 4 műsorszámmal. Súlysápon vett részt a csoport a szüreti felvonuláson. November 21-én Kókán megünneptették a kezdetektől eltelt 10 évet egy kötetlen igen jó kedvű táncház-est keretében, az egykori tagok, szülők, barátok részvételével. Év végén pedig közösen megnézték az Experidance társulat fergeteges műsorát, ami felejthetetlen élményt nyújtott a gyerekeknek, e mellett szakmai érdeklődésüket is magas szintre helyezte ... és ez csak egyetlen esztendő volt!

A csoport vezetését a korábbi vezetők már idősüke miatt nem tudták vállalni (Tálas Ágnes és

A 2019. decemberi gála

Akik sokat tettek az Ördögös Táncegyüttesért:
a Rácz házaspár

Jön az utánpótlás is

Kiss Zsolt például heti rendszerességgel jártak Erdélybe) de szerencsére a csapat ismét lelkes és magas szakmai színvonalat diktáló új vezetőket kapott a Hajdu házaspár személyében akik

az Isaszegi Csata néptáncegyüttes tagjai voltak (Hajdu Zsolt 37 éve). A néptáncscsoport az új Művelődési Központ színpadát azonnal birtokba vette és azóta is ott tartja a próbáit a megfelelő méretű színpadon, amit az önkormányzat a táncosok igényei szerint igyekszik fejleszteni azóta is. 2020. augusztus 20-án az együttes egykori vezetői: Ráczné Tóth Rita és Rácz Sándor 13 évi munkáját Dány Község Önkormányzata „Dány Községért Emléklap” elismeréssel köszönte meg.

Fotók: Rácz Sándor, Tóthné Szabó Katalin
Szerk.: Sz.I.

ELSZÁRMAZOTTAINK

DR. GYENES MÁRIA

“Vigasznak, írnak szántak,
menedéknek, oszlopnak, szárnynak.
Valahol rég... siess... keresd,
Ki van jelölve a helyed.”- vallja életútjáról a
költő szavaival Dr. Gyenes Mária

Hol élsz? Mit lehet Rólad tudni?

1982 óta Győrben élék a családdal együtt. Jelenleg praktizáló fogorvos, városi szolgálatvezető főorvos, az orvosi kamara megyei elnöke, 2020 júniusától pedig az Országos Kórház Főigazgatóság kinevezésével a Győr-Moson-Sopron megyei fogorvosok szakfelügyelője vagyok. Munkám mellett a helyi katolikus plébánia karitászs csoportját irányítom és a Plébánia Tanácsadó Testület megválasztott tagja vagyok.

Dolgos, egyszerű emberek voltak a szüleid, akikkel a Kossuth utca végén a „Szuglya” fölött éltetek kicsi házatokban. Jól ismertük Laci bácsit, Piroska nénit, testvéredet, Erzsi-két. 1972-ben végezted el az általános iskolát. Kitűnő tanuló, végtelenül szorgalmas lányként emlékezünk rád. Egyike voltál azon keveseknek, akik akkortájt középiskolában, gimnáziumban tanultak tovább. Már akkor konkrét célod volt, hogy orvos leszel? Mi vagy ki motivált a távoli célok kitűzésében?

Egy kicsi, nádfedeles házban születtem 1958-ban. Testvérem, Erzsike 1959-ben született, Ő is itt él Győrben. Nagyon szegények voltunk. Ma már hiszem és vallom, hogy az emberek nem véletlenül születnek oda, ahol meglátják a napvilágot. „Amikor születtem, nem jeleztek nagyot messiásmutató különös csillagok.”- Csak szüleim tudták, hogy ajándékok vagyunk a testvéremmel együtt a számukra. Szerettem tanulni, figyelni és főleg az idők történeteit hallgatni. Visszatekintve Dr. Weisz Mátyás dányi orvosunk volt és lett a példaképem és a legfőbb motiváló személy. Jó volt közelről látnom orvosi hivatásának megélését, szeretetét, és személyesen is éreznem biztatását. Nagyon csodáltam küzdelmét, ember szeretetét és okosságát. Láttam a fáradhatatlan és sikeres orvosi tevékenységét. Titokban, szívem mélyén Őt látva mertem álmodozni...

A gyökerek fontosak számodra?

Milyen örökséget hoztam a szülői házból? Először is a munka szeretetét. Szüleim és nagyszüleim állandóan „befogtak munkára” a testvéremmel együtt. Vittek bennünket a háztájiba kukoricát, paradicsomot szedni, vagy éppen szüretelni. Még a szomszédba is kiadtak „apró napszámosnak”. Ilyenkor nagyon örültünk, mert kaptunk valamilyen szép, kis ruhácskát. Nagyapa minden este madárlátta kenyeret hozott haza a szőlőből. Ez igen boldoggá tett bennünket! Szívesen emlékezek vissza arra, amikor ebédet kellett vinni a TSZ-ben dolgozó édesanyámnak. Abból lehetett csak igazán jó ízűen falatozni nekünk, gyerekeknek is. Szerettem az utcán lévő kispadon üldögélő öregek között hallgatózni. Ezt a mai napig is szoktam emlegetni, mert a dányi idősök ezt így szokták mondani és én idézem őket. Tőlük tanultam meg, hogy soha nem vágtak egymás szavába, hogy örömmel mesélték el napi dolgaikat, hogy közösségben gondolkodtak, figyeltek egymásra. Egy történettel emlékeznék nagyapámra. Minden nyáron libákat őriztünk a réten. (Hű, de megszidtak, ha a liba csapatok összekeveredtek!) Egy alkalommal kevés liba maradt meg és ezért alig kapott valamicske pénzt nagyapám a „Garain”. Amikor este megérkezett, hozott egy nagy zacskóban sok-sok babát, mert addig csak

Családi körben

csutka babánk volt. Ezekből ma is őrzöm a legszebbet. Ez a túlsorduló szeretet jele volt.

Mit adott neked Dány, a dányi emberek?

A teljesség igénye nélkül: a SZÉPSÉGET. Sokfelé jártam az életemben és mentem templomba. A legszebben felöltözve a templomban mindig a dányiakat láttam. A gyerekeim is megtanulták: a dányiak adnak magukra és a templomba járó ruhát nem vesszük fel hétköznap! AZ Ünnepek örömteli Megünneplését. Lakodalmak, Húsvét, Karácsony, névnapok szokásait és illatát. Ma is gyakran mondogatom: Dányban megadták a módját mindennek! A piac szeretetét. A nagy-mamámmal hajnalba mentem piacozni, ahol nagy volt a nyüzsgés. Azóta is bárhol vagyok a világon, a templom után a piactér következik. Szeretem a kétkezi munkásokat! A legnagyobb dolog azonban, hogy Fabóné Irénke néni megtanított embereket elöltsz szerepelni. Sokszor adott verset tanulni és a falu ünnepin ezeket szavaltam. Ma is itt csengenek a szavai: "Mindig szép legyél, mindig lassan, érthetően beszélj, mindig mosolyogj és tiszta szívből mondd a verset!..." Hálával köszönöm neki ezeket az intelmeket!

A Dr. Huszár Csaba emlékérem oklevele

A Caritas Hungarica elismerő oklevél

Idézz fel, légy szíves, pár kedves régi gyermekkori emléket!

Van a családi házunkban egy „mama szoba”. Ott élt közel öt évig az édesanyám, amikor elhoztam Dányból. Ebben a szobában vannak a dányi korszakomból való képek és egy album is. A fentebb említett baba is ott trónol. Az albumban előkelő helyet kapott az osztálytábló a tanárainról és az osztálytársaimról. Nagyon, nagyon jó osztálytársaim voltak. Nem lennék igazságos, ha bárkit is kiemelnék. Szerettem őket. Mindenkiről őrzök emléket! A három barátnőmet szívesen megemlíteném (mi voltunk a Kossuth utcai lányok): Nagy Magdi, Pintér Anna és Kiss Erzsike. Mi hárman még a „bimbózó szerelmi ügyeinket” is olyan barátnői titoktartással beszéltük meg. Az iskolában minden tantárgyat szerettem, mindig mindent tudni akartam. A tanárimat, köztük Horváth Zoltánné Klári nénit, Szabó Lőrinc: Lóci óriás lesz, című versével köszöntöm hálám jeléül.

Mi történt veled miután elhagytad Dányt?

Az általános iskola elvégzése után a budapesti Bókay János Egészségügyi Szakközépiskolában tanultam tovább. Itt az érettségi bizonyítvány mellé asszisztens és gyermekgondozói oklevelet is kaptam. Osztályfőnököm, Moharos Viktorné Ili néni volt. Neki nem volt saját gyermeke és én lettem az egyik „fogadott” gyereke. Színházba vitt, hangversenyre jártam vele, megtanított a könyvek szeretetére, versenyekre készítette föl. A második év végén elindított az egyetemi előkészítőre. Mindent, ami a szívében és a fejében volt, nekem adta! Azóta is tartjuk a kapcsolatot egymással. Többször még külföldi útra is együtt mentünk, megyünk. Ilyenkor fantasztikus idegenvezető. Az egyetemre előkészítő tanárom Gémesi Józsi bácsi volt. Ő egyébként a mostani gödöllői polgármester Gémesi György édesapja volt. Józsi bácsi két évig a saját lakásukban, Gödöllőn tanított fizikát. Amikor a végén édesanyámmal elmentünk megköszönni, illetve kifizetni a tanítását, nem fogadott el semmit. Azt mondta:--” Örökségül hagyom neked, hogy bármikor találkozol egy szegénnyel és rászorul, azonnal segitened kell neki. Ezzel fizetsz..!” És átölelt.

A rendelő vitrinje mellett

Az érettségi után 1976-ban sikeres felvétellel bekerültem a SOTE fogorvosi karára. Tanulmányi átlagom végig jó és jeles volt. Társadalmi, önkéntes munkámat az egyetem kollégiumában kezdtem el. Már az induláskor megválasztottak a diákbizottságba, amelyben öt éven keresztül tevékenykedtem. A kollégiumban az ország minden tájáról voltak diákok, akiknek örömeiben, bánataiban és minden apró szükségükben örömmel vettem részt. Egyik alkalommal megszerveztük, hogy legyen testvér kollégiumunk. Így került kapcsolatba a „90 orvosis leány”, a műszaki egyetem BME Mária utcai fiúkkal. Lett is ebből kb. 25-30 házasság. Én is ekkor ismertem meg a férjemet. Az egyetem elvégzése után összeházasodtunk. Először egy évig Kecskeméten dolgoztunk, majd Győrbe jöttünk, mert a férjem győri. 1982 óta itt élünk. A férjem először, mint mérnök dolgozott a Rába Vagongyárban majd a Megyei Rendőrkapitányságon volt gazdaságvédelmi osztályvezető. 1998-ban megválasztották Győr

Város Önkormányzatába képviselőnek. Már a hatodik ciklusban (22 év) független politikus. Szereti ezt a tevékenységet, neki is szívügye Győr. Két gyermekünk született. Tamás Budapesten egy magánrendelőben orvos igazgató és emellett kardiológiai szakrendelést is végez. Megnősült, van egy két éves unokánk, Misi. Zsófi lányunk történészkutató. Disszertációját egyháztörténelemből védte meg. Ő a budai várban a Magyar Tudományos Akadémia és az Országos Széchenyi Könyvtár műhely csoportjaiban dolgozik.

Amikor megérkeztünk Győrbe a város minden rendelőjében dolgoztam, mert nem volt státuszom. Így kerültem Dr. Szalay Teréz vezető főorvosnő mellé. Nem volt családja és nagyon sok időt töltött velem. A fogászati rendelésről, a betegekről, a fogtechnikusokról és a városban dolgozó fogorvosokról mindent megtanított nekem. Nagyon szép barátságunk volt. Már az éjekkel együtt figyeltem a munkámat.

A rendszerváltás után rövidesen elkezdődött az alapellátás privatizációja. Ezt négy kollegámmal együtt dolgoztuk ki. Ennek eredményeként választottak meg városi szolgálatvezető főorvosnak. Azóta is, a praxisom mellett, ez az egyik társadalmi munkám. Bekerültem a Nyugat-Magyarországi Etikai Bizottságba, mint alelnök. Közben a SOTE kihelyezett oktató rendelője lettem. Egy alkalommal jött hozzám Szekeres Misi atya. Kérdeztem tőle: mit szól ehhez a megbízatásomhoz? Azt mondta: "Tudod, Mária elég sokat kaptál már az élettől, most már Te is elkezdheted a tanítást..." Ettől kezdve rezidensek, szakorvosok és fogászati asszisztensek tanultak a rendelőmben. Még a kollégáim gyerekei is szívesen jöttek a csapatunkba. Nagyon jó légkör alakult ki rendelőben. Innét indultak el az élet nagy vizsgájára!

Tíz éve megválasztottak a Magyar Orvosi Kamarába tömörülő fogorvosok megyei elnökének. Ez társadalmi munka. Sokszor felvetődik bennem a kérdés, hogy miért és meddig akarom ezt csinálni? Honnét kapok mindehhez erőt? A válaszom csak annyi, hogy amíg Isten ad nekem erőt, feladatokat és sok-sok jó embert, addig csinálom.

2020. március 16-tól Magyarország is a világhárvány részévé vált. Azóta minden megváltozott az életünkben. Az egészségügy radikális változása zajlik. Még egy feladatot, talán az utolsót, kaptam a jó Istentől. Az Országos Kórház Főigazgatóság megbízott a megyei fogorvosok szakfelügyeletével. Ez azt jelenti, hogy a törvényeket szigorúan betartva közvetíteni kell az OKFÓ és a megyei fogorvosok, önkormányzatok között. Ez már a jövőnk felé mutatja az utat.

A hit meghatározó, fontos érték az életedben, talán a legfontosabbak egyike. Mi vagy inkább ki/kik hatására alakult ki benned a hit mély megélése?

1974-ben Dányba érkezett egy plébános, aki rövid időn belül 15-20 fiatalot szervezett be maga köré, akiknek elkezdett hittant tanítani: Dúl Géza atya. Megtanította nekünk, hogy szeressük egymást, ahogyan Jézus is szeret

minket; a történelmi Jézus ma is élő személy, akivel együtt járhatok az életemben; mindig Isten jelenlétében érdemes élnünk, Istennek tervei vannak velem; Isten boldogságra hív! Ezek a szavak a szívemig hatoltak. Ha van szerelem első látásra, akkor ez volt a szerelem első szóra! Itt vagyok!- mondtam az Istennek. Azóta is tart ez a rendkívüli kaland, amely ki teljesítette egész életemet. Így lettem elkötelezett tagja a Fokoláre Mozgalomnak, másik nevén Mária Művének. Ma a világon 182 országban közel 2 millió ember tartozik ehhez a Műhöz. A II. világháború alatt Chiara Lubich alapította Olaszországban. Chiara mindenkiben testvért látott, ezt tanította és máig látjuk, hogy micsoda rendkívüli erő rejlik ebben. Így képesek vagyunk a konfliktusokon való felülemelkedésre, a társadalomban folyó párbeszédre, az együtt gondolkodásra és a szolidaritási akciók elindítására is. A mozgalomban többször sikerült Castel Gandolfóban különböző kongresszusokon is részt vennem. Számomra nagyon fontos, hogy a szakmai képzések mellett a hitéletem gondolkodásmódját is fejlesszem. Érzékelni kell, hogy mik az idők jelei, milyen új tapasztalatok bevonása szükséges és a jézusi iskola milyen igazságok mélyebb megértését adja feladatként. Ehhez a Fokoláre Mozgalomhoz tartozott Szekeres Misi atya, jelenleg Nagy Pali szerzetes és Dóczi Erzsébet is. Két éve országos, több napos rendezvényt szerveztünk itt Győrben a Fokoláre Mozgalom számára. Nagyon szép volt!

Mit üzensz Dányba?

„Aranyam, ezüstöm nincs”, de mindent, amit a Jó Istentől kaptam ezen rövid íráson keresztül őszintén, hálám és teljes együttérzésem jeleként ajándékként küldöm. Jó egészséget kívánok mindenkinek és bátorítást a költő szavaival!

...”s a sors ekéje bármily mélyen szánt, ..”- legyél egy mag, melyet Isten szeretete táplál!

Szekeres István
A fotókat Dr. Gyenes Mária
bocsájtotta rendelkezésünkre

A Hűség súlya Nyugdíjasklub

A klub tagságának egy része a közelmúltból

A klub 1992 áprilisában alakult. Létrejöttéhez, ismerve a dányi emberek zárkózottságát, mentalitását, nem sok reményt fűzték. Olyannyira, hogy a pesszimisták szerint világ 8. csodája lesz, ha még is megtörténik. És a csoda megtörtént... A harmincas éveim közepén jártam, így lelkesedésem, tenni akarásom határtalan volt. Hetedik éve dolgoztam a művelődési házban, ezért sikerült még jobban megismernem az itt élő embereket. Tudtam, kiket keressek fel, és hogyan tegyem vonzóvá ezt a lehetőséget számukra. A siker nem jött könnyen. Hat fővel kezdtünk. Meghívtam az akkor már komoly múltra visszatekintő kókai nyugdíjasklubot, hogy tapasztalataikkal segítsenek bennünket. A velük való jó kapcsolat éveken keresztül megmaradt. Az idő haladtával egyre többen csatlakoztak hozzánk. A hatvan, hetven évesek mellé jöttek az akkor frissen nyugdíjba vonuló közösséget szerető

tagok is. Minden hétfőn délután klubnapot tartottunk, ahol próbáltuk hasznosan eltölteni az együttlétet. Megbeszéltük ilyenkor a terveinket, ötleteinket.

Első közös munkánk a tájház rendbehozása, takarítása volt. Ezt követően minden évben egyszer a tapasztást, meszelést és a kisebb javításokat elvégeztük. Kertjének a megművelést is vállaltuk, ahová kukorica, vagy éppen krumpli került beültetésre. A közös kapálások, betakarítások mindig élményszámba mentek. Zsongott tőlünk a kert, az udvaron pedig főzték az ebédet. A munka végzetével a földön ülve fogyasztottuk el a „még soha nem ettem ilyen finomat” megjegyzésekkel a paprikás krumplit! A tájház mindig az egyik kedvenc elfoglaltságunk volt. Éveken keresztül mi vártuk és fogadtuk a csoportokat. Hitelesen meséltek a házról, az asszonyok pedig a dányi népdalokat, népviseletet mutatták be.

A Néprajzi Ház külső meszelése

Jókedvű kukorica tördelés a Néprajzi Ház kertjében

A tollfosztás felidézése egy farsangi műsoron

A nyugdíjasok a dányi népdalkincs élő hordozói voltak. Ezekből a dalokból már a 70-es években is gyűjtött Dányon az MTA Zenetudományi Intézete.

Nyitott szemmel jártunk a településen, és mindig azon voltunk, hogy munkákkal hogyan járulhatnánk hozzá a falu életéhez. A kálvária dombot többször beültettük virágokkal, és javasoltuk a kerítés elbontását is, ami akkor felháborodást keltett. A művelődési ház előtti parkoló nekik köszönhető. A régi járdalapokat kértük el, és ezzel lett kialakítva. A teniszpálya karbantartását, felügyelését is mi vállaltuk. Évek hosszú során a tüdőszűrés adminisztrációja lebonyolítása a tevékenységeink közé tartozott. Minden évben az eboltások zökkenőmentes végzéséhez nyújtottunk elengedhetetlen segítséget. A faluszépítő programok állandó résztvevői voltak. A művelődési ház mazsorett csoportjának a pomponjait, ruháiknak flitterezését ők készítették.

A közös kirándulások költségeinek fedezésére munkát is vállaltunk. Az akkor Kókán működő papíruzemnek ragasztottuk a jégkrémes megállító táblákat. A jelenlegi Abigél Idősothton kialakításánál is tevékenykedtek. Az utolsó símitásoknál, az udvar rendbehozatalát, és takarítást vállalták a megnyitóra pedig műsorral készültek. A könyvtár és művelődési ház költsége során hatalmas segítségünkre voltak. Nekik köszönhető a több ezer könyv adminisztrációs leselejtezése, melyet heteken keresztül végeztek. A helyi máltai csoport munkájába is besegítettek, a jubiláló házaspárokat fogadták és köszöntötték minden évben a templomban. Szívesen adakoztak, ezért nevükhöz fűződik a templom oldalbejáratánál a szenteltvíztartó fölé elhelyezett festmény is.

Bármilyen kéréssel kerestek meg bennünket, soha nem utasítottuk vissza. Szívesen segítünk amikor csak lehetett. Így volt ez akkor is, amikor megkeresett bennünket vitéz Molnár Zsolt törzsőrmester, hogy a faluban élő hozzártazókat keressük fel, akik valamikor vitézi kitüntetések kaptak. Sok érdekes dologra bukkantunk, kitüntetésekre, harci sípra, Horthy Miklós által kiállított oklevélre, kinevezésekre. A sok közös munka mellett jutott idő szórakozásra is. Rendszeres aktív résztvevői voltunk a falu rendezvényeinek. Műsorokkal készültünk,

főztünk, ha kellett a Tavaszi Hadjárat résztvevőinek, vagy éppen a falunapi rendezvényeken. A hagyományokat mindig tiszteletben tartottuk és ápoltuk. Számtalan felvétel örököltette meg a helyi szokásokat.

Ilyenek voltak a kenyérsütés, tollfosztás, a dányi lakodalom felejthetetlen pillanatai, a summásélet nehézségei, és a sok-sok népdal, amit oly nagy szeretettel énekeltek. A színjátszás mindig sikert aratott körükben. Fáradhatatlanul tanulták, próbálták ezeket a jeleneteket, szereve sok vidám pillanatot a közönségnek. Lehetőségünk volt nem csak itthon, hanem a környező településeken is bemutatkozni. Több mint 20 éve, hogy Dány, Zsámbok, Vácszentlászló, Valkó nyugdíjasai minden évben találkoztak, ahol felváltva voltunk a vendéglátók. Felejthetetlenek ezek az alkalmak, hiszen nagy szeretettel fogadtak, és fogadtuk egymást. A jó hangulatot fokozta a csoportok műsoros bemutatkozása, a finom falatok, és a jó zene.

Kiállításokon keresztül mutattuk be a helyben fellelhető gobelineket, szentképeket, nippeket, retró tárgyakat, falvédőket, régi imakönyveket, rózsafüzéreket, régi játékokat. Kirándulásaink évente 2-3 alkalommal, mindig élményszámba mentek. Az ország számos nevezetes pontjára jutottunk el, általában idegenvezető segítségével. Hátáron túlra is kimozdultunk, Ausztriába, Szlovákiába, és Erdélybe. Nyaranta szerveztünk „strandjáratot” a nagykátai strandra, ahová a vakációzó gyerekek is velünk jöttek. Közös névnapokat, születésnapokat is tartottunk. Az Idősek Világnapját, a Mikulást a Máltai Szeretetszolgálatnak köszönhetően ajándékozással egybekötve ünnepelhettük. Film napjaink is voltak, amikor reggeltől késő délutánig néztük a közös élményeket felidéző videó filmeket. Délben az otthonról hozott krumpli, szalonna, hagyma, és persze egy kis pálinka, és bor is került a közös asztalra. Ahogyan a csoport, az elnevezése is különleges volt. Gódor András, az akkori polgármester úr, aki sok időt töltött velünk, hívta fel figyelmünket Csorba Győző Fa című versére. Ennek a csodálatos versnek az utolsó versszaka, mely az egyik legszebb emberi tulajdonságról,

a hűségéről szól, tükrözte ennek a kis közösségnek a településhez, egymáshoz, a csoporthoz fűződő viszonyát, amely így hangzik: „Ez olyan fa, igen ez csak olyan, hogy gyökerében hűség súlya, s e hűség soha el nem engedi, áll a fa áll: a gyökér köti. Soha nem feledkeztünk meg azokról sem, akik már sajnos nem lehettek közöttünk. A közös együttlétek során mindig bevillantak emlékek, melyek rájuk emlékeztettek. Minden évben egy alkalommal csoportosan megkerestük őket a helyi temetőben, és imával, mécses gyújtásával tiszteltük meg emléküket. A klubnak zászlója is volt, amire szalagra ráírva nevét került fel az, aki már végleg itt hagyott minket. A szalagok száma sokasodott, közel hatvanat számolhatunk meg rajta.

Az elmúlt 28 év nem múlt el nyomtalanul. Mindig számíthattunk egymásra. A sok közös öröm, és bánat is, igazi nagy családdá kovácsolt bennünket. Hálás vagyok az életnek, hogy ennek a közösségnek a vezetője voltam ennyi időn keresztül, és köszönet a tőlük kapott sok szeretetért és elismerésért. Visszatekintve talán sikerült amit célul tűztem ki, és Veres Péter fogalmazott meg legjobban: „Ide kell hoznunk a nagyvilágot, ide kell hoznunk mindent ami szép, ami jó, ami nemes és amit érdemes.”

*Szamosvölgyi Attiláné klubvezető
fotók: Szamosvölgyi Attiláné
Szerk.: Sz.I.*

Felvonuló dányi tűzoltók az 1960-as évek elejéről.
Első sorban balról: Nagy Sándor parancsnok

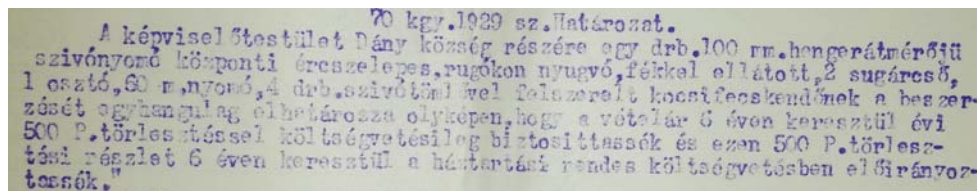
EMLÉKEK A DÁNYI ÖNKÉNTES TŰZOLTÓSÁGRÓL

A helyi tűzoltók története már a II. világháború előtt elkezdődhetett. Erre utal egy 1929. évi képviselőtestületi ülés kivonata, amelyben meghatározzák, hogy 500 pengő értékben egy „100 mm hengerátmérőjű, szívó-nyomó központi ércszelepes, rugókon nyugvó, fékkel ellátott, 2 sugárcső, 1 osztó, 60 nyomó, 4 drb. szívóömlővel felszerelt” kocsifecskendőt szereznek be. Ezt a határozatot Pest-Pilis-Solt-Kiskun vármegye 1930. június 3-n elfogadja azzal, hogy a tűzoltószerek csak a Magyar Országos Tűzoltószövetség szakértőjének szakvéleménye után szerezhetők be. Arra nincs adatunk, hogy végül ezt az eszközt milyen személyzet kezelte. Ilyen szivattyúból többet is beszereztek még az időben, hisz a későbbiekben használt és a tájház udvarán őrzött szivattyú kocsik háború előtti gyártmányok.

A háború után nem sokkal viszont egy önkéntes tűzoltó szervezet megalakult. Ennek egyik mozgatója volt Kréz Tibor - Tibi bácsi - aki 3 és fél év hadifogság után 1947-ben tért haza a Szovjetunióból.

Az akkori építkezések anyagai, a nád- vagy zsúpettők és a kémények sok tűzveszélyt rejtettek magukban. Előfordultak kisebb és nagyobb tűzese-tek, így az emlékezetes Malom utcai tűzvész 1958.

május 5-én, amikor egy állítólagos gyermekcsíny következtében 6 családi ház rongálódott vagy égett le. A helyi tűzoltók megszervezése tehát kiemelten fontos volt. Önkéntes tűzoltó szervezet egyébként - példamutató módon - Európában először a Magyar Királyság területén, Aradon hoztak létre 1835-ben. Ezt megelőzően már az 1600-as években is működtek szervezett diák-tűzoltóságok (<https://www.katasztrofavedelem.hu>). Az említett 1958-as Malom utcai tűzvészben

Az 1929.évi közgyűlési jegyzőkönyv kivonata

3	III. 10.	III. 3. / III. 4. Farsangi bál.	4430		562710
4	III. 12.	III. 3. / III. 4. Farsangi bál.		2906	272110
5	III. 18.	„Kisbó” Pál és Tisz. sz. letartozás		142	257910
6	V. 2.	máj. 1. ünnepség közvetlen		100	247910
7	V. 28.	Tisz. sz. verseny.		36240	211670 215270
8	VI. 14.	Tisz. sz. eset.		2680	208990 212590

A bálók komoly bevételi források voltak. Egy pénztárkönyv-kivonat 1973-ból: báli bevétel: 4.430.- Ft, kiadás: 2.906.- Ft, az engedélyezés 68.- Ft volt, így a maradvány: 1.456.- Ft. Ehhez képest egy tűzoltó verseny költsége 362.- Ft 40 fillér, tüzesettel járó költség 26.- Ft 80 fillér volt.

az aszódi, turai, gödöllői tűzoltók mellett a dányiak is oltottak, köztük már ott voltak az úttörő tűzoltók, többek között Tibi bácsi fia, Rudolf is. Jellemző volt az emberek összetartására, hogy miután a harangokat ősi szokás szerint félreverték, így még a földeken dolgozó emberek is rohantak haza menteni. Az oltásban részt vett az akkori plébános, Kozár Gyula és káplánja Grolyó János is (utóbbit 8 nap múlva május 13-n letartóztatták egyik szentbeszéde miatt), majd a károsultak javára adakozást hirdettek meg három prédikációban, amire az éllemen kívül 40.000.- forint gyűlt össze, ami az időben igen jelentős segítséget jelentett a szerencsétlenül járt családoknak.

A dányi tűzoltók a közösségi életből is kivették a részüket. Támogatták a társadalmi ünnepeket, majálisokat, rendezések voltak például a tűzoltóság által szervezett farsangi bálók. Kréz Tibi bácsi is sok ilyet szervezett, gyakran Budapestről hozott zenészeket, akik 3 napig, a far-

sangi bálozás ideje alatt náluk laktak. 3 napos farsangi bálozásra még emlékeznek az 1960-as évek elejéről is.

Az önkéntes tűzoltók folyamatosan képezték magukat és gyakorlatoztak, versenyeken vettek részt (sokszor elhozva az első helyezést) de tevékenységük mellett remek közösség is volt. Barátságok szövődtek, családok jártak össze, kirándultak vagy éppen piknikeztek együtt.

Az utánpótlást kiemelt feladatként kezelték. Külön ifjúsági tagozat is volt akiket már iskolásként, 6-os korukban beszerveztek mint úttörő tűzoltókat. Még egy lánycsapat is alakult a 60-as évek közepén, akik egy járási versenyen első lettek - számolt be erről Gódor Istvánné (sz. Nyári Margit). A fiú csapat is sokszor remekelt. Dóczi Sándor (Gurbi Sanyi) későbbi parancsnok például szintén úttörőként lett önkéntes tűzoltó 1963-ban, hatodik

Az egykori tűzoltó szertár előtt a mostani buszforduló helyén

A csapat egy tűzoltó versenyen

Megérdemelt sörözés jó hangulatban
egy verseny után.

osztályos korában. Ő Nagy Sándortól vette át a parancsnokságot. Dóczi Pál (Gurbi Pali bácsi) szintén a kezdetektől törzstagja volt a helyi szervezetnek, a szakmai vezetés az ő kezében összpontosult, a hivatásos tűzoltóság előjáróival szakmai ügyekben ő tartotta a kapcsolatot, a szemléken ő tett jelentést.

Az önkéntes tűzoltó egyesületek az 1970-es 80-as években torpantak- ill. szűntek meg, bár országosan még több száz önkéntes egyesület működik mai napig. Dányon a rendszerváltozás után már nem működtek. Az egykori eszközök a tájház udvarán lettek elhelyezve egy fedett szín alatt, így a lovak által húzott tartálykocsik, szivattyúk, tömlők. Az eszközök működő képesen sajnos már nem újíthatók föl, de állagmegóvásuk munkálatairól már történtek szakmai egyeztetések.

Szekeres István

Köszönet az adatközlőknek: Gódor Lajosné,

Dóczi Sándor, Kréz Rudolf, Gódor Istvánné

A fotókat Gódor Lajosné bocsájtotta rendelkezésünkre

Mentési gyakorlat
az egykori malom
épületénél

MÚLTUNK KINCSEI, JELENÜNK ÉRTÉKEI

DÁNYI ÉRTÉKTÁR FÜZETEK 3. / 2021. MÁJUS